

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ελλάδα
ανταγωνιστική
ποιότητα παντού
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

Υπόμνημα Προτάσεων για την Ανάπτυξη της Επιχειρηματικότητας της Π.Ε. Καστοριάς

ΚΑΣΤΟΡΙΑ 2018

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ 60 - 52100 ΚΑΣΤΟΡΙΑ
☎2467026926,2467027537

•fax: 2467022442 - e-mail: kastcham@otenet.gr , www.kastoriachamber.gr

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Βασικός σκοπός του Επιμελητηρίου Καστοριάς είναι η παρακολούθηση της τοπικής επιχειρηματικότητας και η παροχή τεκμηριωμένων εισηγήσεων για κάθε οικονομικό θέμα, με γνώμονα πάντοτε την οικονομική ανάπτυξη της χωρικής περιφερειακής ενότητας Καστοριάς. Το Δ.Σ. του Επιμελητηρίου στα πλαίσια αυτού του ρόλου έχει αναλάβει την εκπόνηση του παρόντος υπομνήματος.

Η δομή του υπομνήματος είναι διαρθρωμένη σε δύο άξονες. Ο πρώτος είναι η περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης. Ο δεύτερος είναι προτάσεις. Η περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης είναι αποτέλεσμα επεξεργασίας στοιχείων τα οποία έχει στη διάθεση του Επιμελητήριο και οι προτάσεις είναι αποτέλεσμα συσκέψεων - συνεδριάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου και των επιτροπών με την αρωγή επιστημονικών και επαγγελματικών οργανώσεων.

Η πορεία μιας κοινωνίας είναι συνυφασμένη με την επιχειρηματική της δραστηριότητα. Ο πλούτος παράγεται από την επιχειρηματικότητα και η ανάπτυξη αυτής συμβάλλει στην πρόοδο της κοινωνίας.

Αδιαμφισβήτητα, όπως προκύπτει και από τα στοιχεία του παρόντος υπομνήματος, η γενική κατάσταση της τοπικής επιχειρηματικότητας βρίσκεται στην αρνητικότερη θέση της τελευταίας 30κονταετίας. Τα Αίτια είναι η εθνική σύνθετη κρίση αλλά και η παρατεταμένη κρίση του κλάδου της γούνας, που ασκεί μεγάλη επίδραση στο σύνολο των επιχειρήσεων της Καστοριάς.

Ο κάθε φορέας ξεχωριστά έχει αρμοδιότητες και δυνατότητες (σχεδιασμός, προγραμματισμός, διαχείριση ευρωπαϊκών προγραμμάτων, αδειοδοτήσεις, χρηματοδοτήσεις, πόροι, κίνητρα, παρεμβάσεις κ.α.) για την εφαρμογή πολιτικών προς την κατεύθυνση της ομαλής λειτουργίας και υποστήριξης της επιχειρηματικότητας. Η σαφήνεια των θέσεων, η ύπαρξη κοινού ρεαλιστικού πλάνου ανάπτυξης για την Καστοριά, τουλάχιστον στα σημεία που είναι εφικτό να πραγματοποιηθεί, θα προσδώσει κύρος και ισχύ στις διεκδικήσεις, ορατότητα και συνοχή στους πολίτες και αποτελεσματικότητα στον τομέα που ονομάζεται επιχειρηματική ανασυγκρότηση της περιφερειακής ενότητας Καστοριάς.

Πιστεύουμε ότι η Καστοριά είναι μια περιοχή προικισμένη και ότι οι δυνατότητες ανάπτυξης της περιοχής μας είναι δυνατή. Πρωταρχική ενέργεια είναι η δημιουργία ενός πλαίσιου ανάπτυξης κοινού από τους φορείς και τις επιχειρήσεις με όραμα και προοπτική για τον τόπο μας.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Το εξωτερικό περιβάλλον των επιχειρήσεων είναι οι εξωτερικοί παράγοντες όπως: (η διάρθρωση της οικονομίας ,οι πολιτικοί, θεσμικοί, κοινωνικοί, τεχνολογικοί, ανταγωνιστές, οι κρατικοί φορείς, οι εργατικές ενώσεις, επιμελητήριο). Για τις επιχειρήσεις της Καστοριάς έχουν αφετηρία την περιφερειακή ενότητα στην οποία δραστηριοποιούνται, επηρεάζονται όμως και από την περιφέρεια, τις διαπεριφερειακές περιοχές, την Εθνική αλλά και την παγκόσμια αγορά.

Σε επίπεδο Χώρας, τα προβλήματα του τοπικού επιχειρείν της Καστοριάς δεν διαφέρουν από τα προβλήματα που αντιμετωπίζει και η υπόλοιπη Ελλάδα. Η μείωση του πραγματικού εισοδήματος των καταναλωτών έχει επιφέρει μεγάλη μείωση κατανάλωσης με αντίστοιχη πτώση της εμπορικής κίνησης στην αγορά. Στο σημείο αυτό πρέπει να προσθέσουμε τις αυξήσεις στους φόρους, τον Φ.Π.Α. και τις έκτακτες εισφορές που επιβαρύνουν τις επιχειρήσεις. Εάν συνδυάσουμε τα παραπάνω με την ανύπαρκτη πιστοληπτική δυνατότητα από προμηθευτές και τράπεζες προς τις επιχειρήσεις και τη συσσώρευση χρεών των επιχειρήσεων έχουμε την πλήρη εικόνα του εθνικού πλαισίου στο οποίο καλούνται να δραστηριοποιηθούν οι επιχειρήσεις της τοπικής οικονομίας.

Σε διαπεριφερειακό επίπεδο λόγω της γεωγραφικής ομοιογένειας και της χερσαίας διασυννοριακότητας της Μακεδονίας και Θράκης με τέσσερις χώρες, υπάρχουν εγγενή κοινά χαρακτηριστικά τα οποία δίδουν τη δυνατότητα σχεδιασμού επιχειρηματικής δραστηριότητας συνολικά της περιοχής. Τα σύνορα αποτελούν επιχειρηματική απειλή και ευκαιρία ταυτόχρονα.

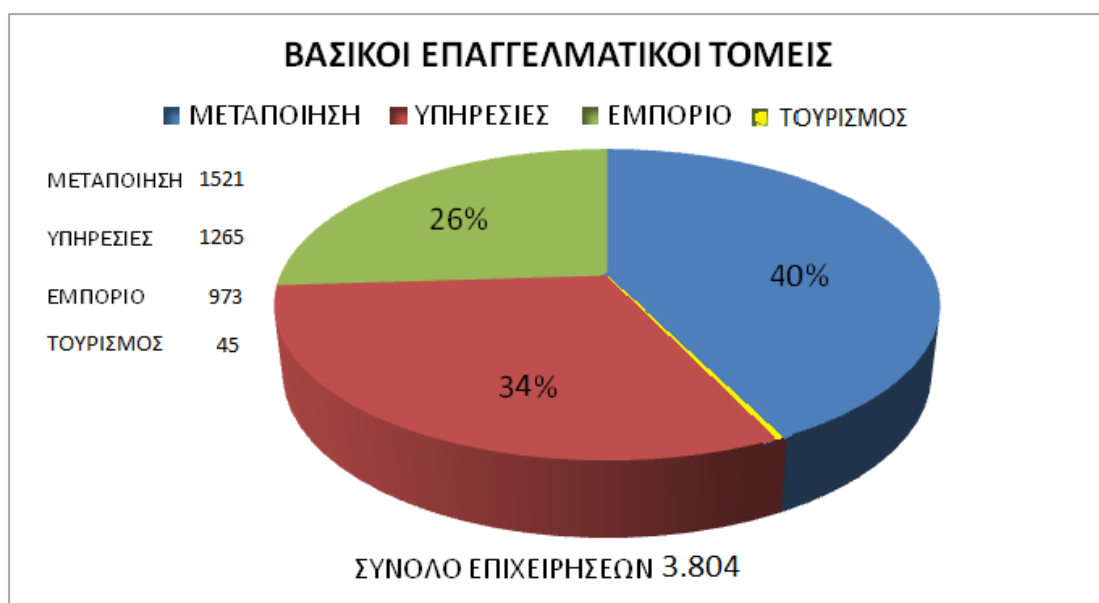
Σε επίπεδο περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας παρόλο που υφίσταται μια γεωγραφική και πολιτική συνοχή, σε επιχειρηματικό επίπεδο, οι τοπικές μικροοικονομίες των 4 Π.Ε. είναι διαφοροποιημένες και σχεδόν ανεξάρτητες.

Στην τοπική οικονομία της Καστοριάς ο επιχειρηματικός χάρτης έχει αλλάξει. Μειώνεται ο αριθμός των επιχειρήσεων αλλά και μεταβάλλεται η βιωσιμότητα των επαγγελματικών κλάδων. Βλέπουμε να απειλούνται κάποιες κατηγορίες επιχειρήσεων που προ κρίσης ήταν παραγωγικές και στον αντίποδα βλέπουμε να υπάρχουν προοπτικές επιχειρηματικής ανάπτυξης σε επαγγέλματα και τομείς που κατά το παρελθόν δεν τους δίναμε την δέουσα σημασία.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ ΤΗΣ Π.Ε. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ.

Η κύρια παραγωγική δραστηριότητα είναι η βιοτεχνία της γούνας. Η τοπική επιχειρηματικότητα στην Καστοριά χαρακτηρίζεται εντόνως από τη «μονοκαλλιέργεια» του κλάδου της γούνας, που λόγω του μεγάλου όγκου της (συνδυασμός του αριθμού των επιχειρήσεων του κλάδου, του τζίρου και του αριθμού εργαζομένων) επηρεάζει αναλόγως την κατάσταση του συνόλου της τοπικής οικονομίας.

Ο συνολικός αριθμός των επιχειρήσεων της περιφερειακής ενότητας Καστοριάς είναι 3.804. Ανάλογα με το αντικείμενο δραστηριότητας χωρίζονται σε 4 κατηγορίες. Τμήμα Μεταποίησης, Τμήμα Εμπορικό, Τμήμα Παροχής Υπηρεσιών και Τμήμα Τουρισμού.

Στο τμήμα μεταποίησης ανήκουν 1.521 επιχειρήσεις οι οποίες έχουν βιοτεχνική δραστηριότητα και επεξεργάζονται τις πρώτες ύλες για την κατασκευή άλλων προϊόντων. Οι μεταποιητικές επιχειρήσεις είναι αυτές που απαιτούν συνήθως μεγαλύτερες επενδύσεις. Στο τμήμα αυτό κυριαρχεί ο κλάδος της γούνας με μεγάλη διαφορά από τα υπόλοιπα επαγγέλματα.

Το εμπορικό τμήμα αποτελείται από 973 επιχειρήσεις στο οποίο συμπεριλαμβάνονται οι επιχειρήσεις μεταπώλησης προϊόντων. Διαχωρίζεται σε χονδρικό και λιανικό εμπόριο. Στο λιανικό εμπόριο οι επιχειρήσεις έρχονται σε άμεση επαφή με τους πελάτες καταναλωτές. Το λιανικό εμπόριο θεωρείται στην Ελλάδα, ως την πιο διαδεδομένη μορφή επιχείρησης. Η περιφερειακή ενότητα Καστοριάς αποτελεί εξαίρεση. Στο χονδρικό εμπόριο τα εμπορεύματα μεταπωλούνται σε άλλες επιχειρήσεις με σκοπό την τελική λιανική τους πώλησης.

Το τμήμα παροχής υπηρεσιών περιλαμβάνει 1265 επιχειρήσεις οι οποίες δεν πωλούν εμπορεύματα αλλά παρέχουν υπηρεσίες και προσωπικές δεξιότητες. Δεν απαιτούνται υψηλά κεφάλαια και ούτε και μηχανολογικός εξοπλισμός. Ως αποτέλεσμα αυτών είναι η ευκολότερη είσοδος στον τομέα νέων επαγγελματιών και επαγγελματιών.

Το τμήμα Τουρισμού περιλαμβάνει 45 επιχειρήσεις. Στο Επιμελητήριο Καστοριάς ιδρύθηκε το 2008. Στο τουριστικό τμήμα βρίσκονται μόνο οι επιχειρήσεις καταλυμάτων, προαιρετικά τα ξενοδοχεία και τουριστικά γραφεία.

Από το 2009 (5.645 επιχειρήσεις) έως σήμερα έχουμε απώλεια 1.841 επιχειρήσεων.

	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ			ΕΜΠΟΡΙΚΟ			Π.ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ			ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ		
	ΕΓΓΡΑΦΕΣ	ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	ΕΓΓΡΑΦΕΣ	ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	ΕΓΓΡΑΦΕΣ	ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ	ΙΣΟΖΥΓΙΟ	ΕΓΓΡΑΦΕΣ	ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ	ΙΣΟΖΥΓΙΟ
2008	30	-151	-121	78	-68	10	85	-104	-19	2	-1	1
2009	24	-183	-159	100	-97	3	101	-126	-25	3	-3	0
2010	22	-200	-178	88	-129	-41	99	-123	-24	7	-8	-1
2011	40	-199	-159	52	-115	-63	94	-125	-31	3	-4	-1
2012	60	-142	-82	61	-126	-65	57	-116	-59	2	-2	0
2013	55	-131	-76	55	-92	-37	51	-89	-38	1	-3	-2
2014	41	-118	-77	32	-93	-61	16	-106	-90	2	-2	0
2015	26	-93	-67	34	-94	-60	50	-95	-45	2	-1	1
2016	20	-95	-75	30	-84	-54	53	-88	-35	0	-1	-1
2017	24	-59	-35	29	-62	-33	24	-66	-42	0	0	0
ΣΥΝΟΛΑ			-1029			-401			-408			-3

Ειδικότερα

Γούνα

Η γουνοποιία μαζί με τις επιχειρήσεις που ασχολούνται επικουρικά με τον κλάδο αποτελούν το 60% του συνόλου των επιχειρήσεων. Ο κλάδος είναι εξαγωγικός κατά 98% με περισσότερους από 60 εξαγωγικούς προορισμούς- χώρες. Χαρακτηριστικό του κλάδου είναι ότι είναι πλήρης καθετοποιημένος :

- Εκτροφή γουνοφόρων ζώων ⇒ (φάρμες, ζωοτροφές, κτηνίατροι, κατασκευές, συντηρήσεις κ.α.)
- Βυρσοδεψία ⇒ (εκδορά, ξήρανση, βυρσοδεψεία, ταξινόμηση, βαφές, κουρευτικές κ.α.)
- Μεταποίηση ⇒ (βιοτεχνίες, καθαριστήρια, εμπορία υλικών, σχεδιαστές, security κ.α.)
- Χονδρική - λιανική πώληση ⇒ (show rooms, βιτρίνες, marketing, web stores, εκθέσεις, αποστολές κ.α.)

Τα τελευταία χρόνια, ο κλάδος πλήττεται σφοδρότατα από τα αποτελέσματα της σύνθετης κρίσης που υπάρχει παγκοσμίως και ειδικότερα στη Ρωσία, στην οποία παρατηρείται και μια εσωστρεφής πολιτική στον τομέα της παραγωγής γουναρικών που όμως παραμένει να είναι ο κύριος αγοραστής γούνας τόσο σε επίπεδο εξαγωγών όσο και σε επίπεδο λιανικών πωλήσεων στην Ελληνική επικράτεια και κυρίως την Καστοριά.

ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΕΤΟΙΜΩΝ ΓΟΥΝΑΡΙΚΩΝ

ΕΤΟΣ	ΧΩΡΕΣ	ΕΥΡΩ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ %
2004	59	213693067	
2005	60	214377725	0,32%
2006	54	250005605	16,62%
2007	49	232709284	-6,92%
2008	47	240919473	3,53%
2009	50	145771214	-39,49%
2010	48	186046639	27,63%
2011	48	213980005	15,01%
2012	47	232439824	8,63%
2013	57	219593580	-5,53%
2014	58	196964938	-10,30%
2015	61	126283088	-35,89%
2016	63	105246043	-16,66%
2017	75	136469713	29,67%

Πηγή : ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Στον τομέα του τρόπου εμπορίας των ετοιμών γουναρικών υπάρχει μεταστροφή αυτού με κύρια χαρακτηριστικά α) την συμπίεση των τιμών και β) την αλλαγή της προμήθειας προς τους μεγάλους πελάτες, από εμπορία ή εναπόθεση εμπορευμάτων προς πώληση, σε καθεστώς φασόν. Στη μεταστροφή αυτή οφείλεται και η φαινομενική αύξηση του τζίρου το 2017 που επί της ουσίας είναι φασόν.

Στον τομέα της εκτροφής κατά τα έτη 2011-2014 παρατηρήθηκε μεγάλη αύξηση του αριθμού νέων φαρμών γουνοφόρων ζώων. Οι επιχειρηματικές προσδοκίες δεν επαληθεύτηκαν διότι από το έτος 2014 και έως σήμερα οι τιμές των γουνοδερμάτων σημείωσαν κατακόρυφη πτώση με επίσης μείωση της ζητούμενης ποσότητας.

Εκατοντάδες εργαζόμενοι έχουν περιέλθει στην ανεργία, αλλά και στη μετανάστευση, και οι επιχειρήσεις γούνας σχεδόν στο σύνολό τους

υπολειπόμενων. Κάτω από αυτές τις συνθήκες δεν υπάρχει κανένα περιθώριο ανοχής από τις επιχειρήσεις. Ο κίνδυνος για περαιτέρω λουκέτα επιχειρήσεων είναι ορατός όπως και η εξαφάνιση του εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού.

Η αυξητική Τάση αυτόνομων πελατών λιανικής πώλησης η οποία υφίστατο έως το 2014 και πραγματοποιούσε τις αγορές του κυρίως από την πόλη της Καστοριάς τείνει σήμερα να εξαφανιστεί. Επίσης τα ταξιδιωτικά γραφεία τα οποία εξυπηρετούσαν τους πελάτες λιανικής πώλησης γουναρικών με κατεύθυνση προς την Καστοριά έχουν ελαχιστοποιήσει αυτά τα δρομολόγια.

Κατά πολύ μειωμένη είναι και η ποσότητα γουναρικών τα οποία πωλούνται προς τους πελάτες λιανικής κυρίως από την Ρωσία, στα τοπικά καταστήματα της Χαλκιδικής, Κρήτης, Ρόδου κ.α.

Αγροτικός τομέας (μεταποίηση)

Στον τομέα της παραγωγής αγροτικών προϊόντων η Καστοριά κατέχει συγκριτικό ποιοτικό πλεονέκτημα ειδικά στα προϊόντα των μήλων και φασολιών. Τα τελευταία χρόνια υπάρχουν αξιόλογες προσπάθειες και με εξαγωγικό προσανατολισμό στον τομέα των αρωματικών φυτών, σαλιγκαριών και μανιταριών.

Είναι παραδοχή ότι ο αριθμός των επιχειρήσεων που είναι μεταποιητικές και συσκευάζουν τα αγροτικά προϊόντα είναι ελάχιστος.

Τουρισμός

Την τελευταία δεκαετία η Καστοριά έχει σημειώσει κατακόρυφη ανάπτυξη των τουριστικών της υποδομών. Ο τουρισμός πλέον δύναται να αποτελέσει ικανό κομμάτι της τοπικής οικονομίας. Το σημαντικό στοιχείο είναι ότι η ανάπτυξη αυτή έγινε και εξακολουθεί να γίνεται με βάση την αξιοποίηση των πλούσιων φυσικών πλεονεκτημάτων που απλόχερα χάρισε η φύση στην Καστοριά με σεβασμό στο περιβάλλον και την οικολογία.

Η Καστοριά ανήκει στη μοναδική περιφέρεια της Ελλάδος η οποία δεν βρέχεται από θάλασσα, με ότι αυτό συνεπάγεται για την ελκυστικότητα της περιοχής. Το γεγονός αυτό από μόνο του μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι θα πρέπει να ενεργοποιηθούμε σε εναλλακτικές μορφές τουρισμού.

Η πλειοψηφία των επισκεπτών στην περιοχή μας είναι Έλληνες με κύριο χαρακτηριστικό την μονοήμερη εκδρομή. Οι κύριες περίοδοι μεγάλης επισκεψιμότητας κατά τις οποίες αυξάνονται και οι διανυκτερεύσεις είναι οι περίοδοι των εορτών, Χριστουγέννων, Πρωτοχρονιάς, Πάσχα, η περίοδος του καρναβαλιού Καστοριάς και του River Party στην περιοχή του Νεστορίου.

Παρόλο που το προϊόν της γούνας την τελευταία δεκαετία έχει ελκύσει στην περιοχή μας εκατοντάδες χιλιάδες τουρίστες, δεν καταφέραμε να αξιοποιήσουμε το γεγονός αυτό σε αντίστοιχες διανυκτερεύσεις αλλά και στη διασύνδεση με το εμπόριο και το υπόλοιπο τουριστικό προϊόν της Καστοριάς.

Θλιβερή διαπίστωση είναι ότι δεν υπάρχει κανένα πακέτο διακοπών για την Καστοριά. Σε δράσεις εξωστρέφειας των φορέων (π.χ. εκθέσεις τουρισμού) διαπιστώνεται απουσία επιχειρηματιών του κλάδου!!! χωρίς να υπάρχουν προτάσεις τουριστικών πακέτων.

Παρατηρούνται σε βάθος δεκαετίας, δράσεις οι οποίες είτε δεν έχουν συνέχεια είτε αποσύρονται προτού ολοκληρώσουν τον κύκλο της καθιέρωσης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα το «Χωριό του Αϊ Βασίλη» το οποίο ξεκίνησε στην Καστοριά 1 χρόνο πριν ξεκινήσει ανάλογη δράση στα Τρίκαλα, τα οποία σήμερα κατά την περίοδο της δράσης έχουν επισκεψιμότητα 1 εκατομμυρίου τουριστών.

Εμπόριο υπηρεσίες

Το εμπόριο και οι υπηρεσίες εξυπηρετούν την τοπική παραγωγική οικονομία και συνυπάρχουν με σχέση αλληλοσύνδεσης της πορείας των παραγωγικών φορέων. Οι δύο αυτοί κλάδοι έχουν δεχτεί περισσότερο από κάθε άλλο τις επιπτώσεις της πολυετούς οικονομικής κρίσης που βρίσκεται της χώρας (τη μείωση του πραγματικού εισοδήματος, μεγάλη μείωση κατανάλωσης, πτώση της εμπορικής κίνησης στην αγορά, αυξήσεις στους φόρους, τον Φ.Π.Α., έκτακτες εισφορές προς τις επιχειρήσεις, συσσώρευση χρεών προς δημόσιο και τράπεζες, ανύπαρκτη πιστοληπτική δυνατότητα από προμηθευτές και τράπεζες).

Στην Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς το εμπόριο και υπηρεσίες κατά κύριο λόγο απευθύνονται στους μόνιμους κατοίκους. Επιπρόσθετα η σφοδρότατη κρίση της γούνας έχει παίξει και αυτή το ρόλο της στη μείωση της κατανάλωσης. Αξίζει να αναφέρουμε ότι εκτιμάται μεγάλη μείωση, κυρίως του αστικού πληθυσμού λόγω εσωτερικής και εξωτερικής μετανάστευσης.

Αυξητική είναι η τάση του αριθμού των Καστοριανών καταναλωτών που στρέφονται για αγορές, υπηρεσίες ή διαρκή αγαθά στο διαδίκτυο. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα ευρήματα, το 62% δηλώνει ότι έχει προβεί στην αγορά κάποιας ταξιδιωτικής υπηρεσίας μέσω του διαδικτύου, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στην Ε.Ε. περιορίζεται στο 47%. Παράλληλα, το 54% επιλέγει το διαδίκτυο ως μέσο αγοράς ειδών ένδυσης και το 47% ως μέσο αγοράς έτοιμου φαγητού.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Εθνικό Επίπεδο

Χρειάζεται μια συνολική προσπάθεια για την ανασυγκρότηση της Εθνικής επιχειρηματικότητας. Κανένα αυτόνομο μέτρο δεν μπορεί να ανατρέψει το κακό κλίμα των επιχειρηματικών προσδοκιών και της επενδυτικής εμπιστοσύνης. Θα πρέπει να ξεκαθαριστούν οι συνθήκες που θα επικρατήσουν τα επόμενα χρόνια και να τεθούν νέα πλαίσια τα οποία θα είναι ορατά και σταθερά για τους επενδυτές και επιχειρηματίες.

Ειδικότερα οι θέσεις του επιμελητηρίου Καστοριάς σε σχέση με την εθνική οικονομία συνταυτίζονται με τα υπόλοιπα επιμελητήρια της χώρας. Οι Κύριες θέσεις μας είναι :

- Δίκαιο και σταθερό τουλάχιστον για μια 5ετια φορολογικό σύστημα με φορολογικούς συντελεστές μικρότερους του 20%.
- Καθιέρωση δύο συντελεστών ΦΠΑ στο 11% και 22%.
- Αναμόρφωση του Φόρου Ακίνητης Περιουσίας με την πρόβλεψη αφορολόγητου ορίου.
- Χαμηλότερες ασφαλιστικές εισφορές για την ενίσχυση της ανάπτυξης και της απασχόλησης και συγκεκριμένα, σταδιακή μείωση από το 20% στο 10%, ώστε να επιτευχθεί η μείωση του μη μισθολογικού κόστους που αποτελεί και το μεγάλο αγκάθι για τις επιχειρήσεις με δυνατότητα κεφαλαιοποίησης των παρελθόντων οφειλών.
- Σαφές πλαίσιο και γρήγορη αδειοδότηση των επιχειρήσεων.
- Η καταπολέμηση της γραφειοκρατίας και της χαμηλής αποτελεσματικότητας της Δημόσιας Διοίκησης, καθώς και η επίλυση του καυτού προβλήματος του πολύπλοκου και ασαφούς νομοθετικού πλαισίου, που σε συνδυασμό με τους απελπιστικά αργούς ρυθμούς απονομής της Δικαιοσύνης αποθαρρύνει και απομακρύνει εγχώριους και ξένους επενδυτές.
- Διασύνδεση της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης με τις επιχειρήσεις και την παραγωγική διαδικασία, ώστε να αξιοποιηθεί το υψηλό δυναμικό στο χώρο της επιστημονικής έρευνας και να σταματήσει η μετανάστευση του επιστημονικού προσωπικού στο εξωτερικό.

- Άμεση αποπληρωμή των οφειλών του Δημοσίου προς ιδιώτες, απλοποίηση και επιτάχυνση της διαδικασίας επιστροφής οφειλόμενου φόρου προς τις επιχειρήσεις.
- Αποτελεσματική εφαρμογή του μηχανισμού εξωδικαστικής ρύθμισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων, με αξιοποίηση της τεχνογνωσίας των Επιμελητηρίων.
- Πλήρης άρση των capital controls και κατάργηση των πρόσθετων βαρών που έχουν επιβληθεί στις χρηματοπιστωτικές συναλλαγές.
- Θεσμοθέτηση Ακατάσχετου επιχειρηματικού λογαριασμού
- Στήριξη εξαγωγών με αναπτυξιακά κίνητρα και χρηματοδότηση

Μακεδονία Θράκη

Σε προτεραιότητα πρέπει να τεθεί η μέγιστη αξιοποίηση και βελτίωση των βασικών υποδομών που διαθέτει η Μακεδονία με το λιμάνι Θεσσαλονίκης, το αεροδρόμιο Μακεδονίας, την Εγνατία οδό και τη σιδηροδρομική διασύνδεση.

Λόγω των ειδικών συνθηκών και παρά τη δυσκολία που υπάρχει, θα πρέπει να διεκδικήσουμε η Μακεδονία και η Θράκη να τεθούν υπό ειδικό φορολογικό και ασφαλιστικό καθεστώς για την ενίσχυση των παραγωγικών επενδύσεων.

Στην Ελλάδα της τουριστικής βιομηχανίας η Μακεδονία και η Θράκη, κατέχοντας το σύνολο των χερσαίων συνόρων της χώρας, μπορεί να αναλάβει τον ρόλο του «Βιομηχανικού Βορρά» παραγωγής και τροφοδοσίας προϊόντων και υπηρεσιών.

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας έχει την αρμοδιότητα μέσω του περιφερειακού σχεδίου ανάπτυξης, συνολικά αλλά και για κάθε Αντιπεριφέρεια, να **σχεδιάζει**, να **κατανέμει** και να **υλοποιεί** έργα. Τα έργα αυτά αφορούν υποδομές αλλά και χρηματοδότηση συνολικά των κλάδων και των επιχειρήσεων.

Τα επιμελητήρια είναι οι φορείς έκφρασης και εκπροσώπησης του συνόλου της επιχειρηματικότητας. Έχουν την αρμοδιότητα και την ικανότητα να συνεισφέρουν στον σχεδιασμό, στις προτάσεις αλλά και στην υλοποίηση έργων που αφορούν την επιχειρηματικότητα. Ο ρόλος αυτός μπορεί να καταστεί αποτελεσματικός για την τοπική κοινωνία με την προϋπόθεση τη συν απόφαση και τη συστηματοποίηση του τρόπου με τον οποίο λαμβάνονται οι αποφάσεις αλλά και υλοποιούνται δράσεις.

Η διασύνδεση των υλοποιούμενων δράσεων με την επιχειρηματικότητα πρέπει να γίνεται σε συνεργασία με το Επιμελητήριο. Είναι αναγκαία η πραγματική αξιοποίηση των κονδυλίων του ΕΣΠΑ, που είναι σχεδόν το μοναδικό εργαλείο χρηματοδότησης.

Μεγάλο φυσικά είναι και το θέμα της ισόρροπης ανάπτυξης των Π.Ε. ενδοπεριφερειακά. Το θέμα του πόρου σαφώς και είναι «ευαίσθητο» αλλά και η χρηματοδότηση υπέρ 2 Π.Ε. της Δυτικής Μακεδονίας, είναι ζήτημα «ισόρροπης» ανάπτυξης.

Είναι αναγκαία η διασύνδεση της επιχειρηματικότητας με τις αρμόδιες υπηρεσίες σχεδιασμού και υλοποίησης έργων. Παρόλο του μικρού κόστους διανομής, ο βαθμός συνεργειών αλλά και διάθεσης προϊόντων μεταξύ των τοπικών οικονομιών της περιφέρειας είναι μικρός. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η άγνοια των πολιτών – καταναλωτών για τα παραγόμενα τοπικά προϊόντα ενδοπεριφερειακά. Ως περιφέρεια με το μεγαλύτερο ποσοστό των νερών οι δυτικομακεδόνες θα έπρεπε να καταναλώνουν, αφού πρώτα θα μπορούν να βρίσκουν στα σημεία πώλησης, τοπικό νερό. (φέτα, ζύμες, γάλα, κουφώματα, γούνες κ.α.).

Καστοριά

Βασικές Υποδομές

Όσον αφορά τα τοπικά θέματα τα οποία συνδέονται με την επιχειρηματικότητα που αφορούν υποδομές αλλά και ειδικές παρεμβάσεις:

Το αεροδρόμιο Καστοριάς. Η ολοκλήρωση των υποδομών αλλά και κατάταξη του ως κεντρικό περιφερειακό είναι έργο κομβικό για τον τόπο.

Την ολοκλήρωση του φράγματος Νεστορίου και την κατασκευή του αρδευτικού έργου του φράγματος με το οποίο θα δοθεί η δυνατότητα να αξιοποιηθούν 70.000 στρέμματα.

Η σήραγγα Κλεισούρας. Ένα έργο μεγάλης σημασίας με έτοιμη μελέτη, το οποίο θα ενώσει ουσιαστικά την Καστοριά με τον δήμο Αμυνταίου και την Εορδαία αλλά και θα δώσει και τη δυνατότητα της Σιδηροδρομικής σύνδεσης της Καστοριάς.

Η μέγιστη αξιοποίηση των ανταποδοτικών αλλά και των ωφελειών προς την τοπική κοινωνία και επιχειρηματικότητα της κατασκευής του αγωγού ΤΑΠ και της διέλευσης του φυσικού αερίου με την κατασκευή ενός μεγάλου έργου.

Η κατασκευή δικτύου και η δυνατότητα παροχής φυσικού αερίου ως καύσιμο για επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Η μείωση του ενεργειακού κόστους θα ανακουφίσει τις υπάρχουσες επιχειρήσεις και θα καταστήσει ελκυστική την περιοχή μας για επενδύσεις.

Αναβάθμιση και ουσιαστική παρουσία της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Εκτιμάται με βάση τις τελευταίες γεωστρατηγικές συνθήκες ότι η Καστοριά με τις κατάλληλες πολιτικές επιλογές μπορεί να διαδραματίσει ρόλο και να καταστεί διαμετακομιστικό κέντρο - σταθμός για τα Βαλκάνια και την Ευρώπη. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα να αλλάξει ο επιχειρηματικός χάρτης της Καστοριάς με μεγάλες προοπτικές ανάπτυξης. Πρέπει να μπει στο προσκήνιο η σιδηροδρομική σύνδεση της Καστοριάς που σε συνδυασμό με το Αεροδρόμιο είναι οι βασικές υποδομές για το μελλοντικό όραμα που διαφαίνεται ότι μπορεί να έχει η Καστοριά.

Γούνα

Το Επιμελητήριο Καστοριάς είχε τοποθετηθεί το 2014 σχετικά με το να ξεκινήσουν διαδικασίες με την μορφή «εκτάκτου ανάγκης» για να διεκδικήσουμε ειδικά μέτρα για την ανακούφιση του εργατικού δυναμικού και των επιχειρήσεων του κλάδου της γούνας, για όσο διάστημα διαρκεί αυτή η σφοδρότατη κρίση.

Επιπρόσθετα συνολικές προτάσεις έχουν κατατεθεί μετά από διαβούλευση όλων των εμπλεκόμενων τοπικών φορέων και απευθύνονται προς την περιφέρεια και το υπουργείο ανάπτυξης σε ένα ολοκληρωμένο πλάνο δράσης.

Συγκεκριμένα για τη θωράκιση και το μέλλον της γουνοποιίας, υπάρχει εισήγηση του επιμελητηρίου Καστοριάς (2013) για τη δημιουργία πόλου ανταγωνιστικότητας με βασικούς πυλώνες την κατάρτιση - πιστοποίηση - εξωστρέφεια. Δηλαδή τη δημιουργία των προϋποθέσεων έτσι ώστε ο κλάδος να έχει πρόσβαση σε χρηματοδοτικά κονδύλια άνω των 15 εκατομμυρίων ευρώ για δράσεις οι οποίες θα αφορούν την κατάρτιση και πιστοποίηση εργαζομένων και επιχειρήσεων, της δημιουργίας συστημάτων ιχνηλασιμότητας για τα Ελληνικά γουναρικά και κονδυλίων για δράσεις προβολής και εξωστρέφειας.

Τα μέσα για να γίνει προώθηση του κλάδου με ενιαία στρατηγική προώθησης υπάρχουν. Υπάρχουν και εκείνα τα χαρακτηριστικά της ελληνικής βιοτεχνίας της γούνας που αποτελούν συγκριτικά πλεονεκτήματα σε σχέση με τον ανταγωνισμό :

- ❖ η γεωγραφική συγκέντρωση του συνόλου των επιχειρήσεων στην περιοχή Καστοριάς και Σιάτιστας. Μεγάλος αριθμός μικρομεσαίων κυρίως επιχειρήσεων σε μια περιοχή σχετικά μικρή.

- ❖ Η επεξεργασία είναι χειρονακτική εργασία με υψηλά επίπεδα τεχνογνωσίας.
- ❖ Ύπαρξη μακροχρόνιας εμπειρίας στην επεξεργασία άνω των 4^{ων} αιώνων.
- ❖ Διατήρηση και συνέχεια του παραδοσιακού τρόπου επεξεργασίας

Για να γίνει προβολή και διαφήμιση σε μια επιχείρηση ή σε έναν κλάδο, το πρώτο στοιχείο που είναι απαραίτητο είναι να υπάρχει ονοματεπώνυμο. Δηλαδή λογότυπο, brand name. Ένα brand name συνδεδεμένο με την οικολογία, την ευζωία και τον σεβασμό στο περιβάλλον την πιστοποίηση και την ανάδειξη της μοναδικής παραδοσιακής τέχνης της συρραφής.

Στη σύγχρονη εποχή με τις εξελίξεις που υπάρχουν στον παγκόσμιο κλάδο της γούνας, είναι απαραίτητη όσο κάθε άλλη χρονική περίοδο, η δημιουργία σύγχρονης εικόνας του κλάδου, με χρηματοδότηση της εξωστρέφειας της προβολής και την προστασία της Ελληνικής βιοτεχνικής παραγωγής γούνας.

Η Ελληνική γουνοποιία πρέπει να δημιουργήσει διαφοροποιημένο προϊόν σε σχέση με τον ανταγωνισμό δίνοντας στον κλάδο θωράκιση που είναι το συγκριτικό πλεονέκτημα και όπλο για το μέλλον.

Τουρισμός

Είναι σαφές ότι η κύρια προσπάθεια της τουριστικής προβολής της Ελλάδος βασίζεται στα Ελληνικά νησιά και τις παραθαλάσσιες περιοχές. Πρέπει όμως να υπάρξει και ένας σχεδιασμός και στήριξη από τις αρμόδιες υπηρεσίες (π.χ. Ε.Ο.Τ.) σε περιοχές όπως η Καστοριά, οι οποίες είναι απομακρυσμένες από τη θάλασσα.

Χρειάζεται ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού με νέα, καινοτόμο προσέγγιση όπως (κυρίως) είναι ο γαστρονομικός τουρισμός, ο θρησκευτικός τουρισμός, ο πολιτισμός, ο φυσιολατρικός τουρισμός, ο αθλητικός τουρισμός αλλά και η διασύνδεση του τουριστικού προϊόντος κυρίως με την επιχειρηματικότητα. Το προϊόν υπάρχει. Η προσέγγιση είναι η καινοτομία και έχει να κάνει με τη χρήση νέων τεχνολογιών ολιστικής απεικόνισης του τουριστικού και όχι μόνο, προϊόντος της Καστοριάς, δημιουργώντας «διαδρομές – εμπειρίες».

Σε πρώτη προτεραιότητα είναι ο προσδιορισμός του τουριστικού προσανατολισμού της περιοχής μας με πρώτο βήμα την δημιουργία λογότυπου υποστηριζόμενο από όλους. Εάν έχουμε τουριστικό προσανατολισμό, ποιος είναι αυτός; είμαστε σύμφωνοι πολίτες και φορείς; με ποιον τρόπο εκφράζεται ως ενέργειες από τους θεσμικούς φορείς;

Εκπαίδευση και επιμόρφωση των στελεχών και επιχειρήσεων σε θέματα τουρισμού.

Εισαγωγή των νέων ψηφιακών τεχνολογιών στην ολιστική παρουσίαση του τουριστικού προϊόντος και διασύνδεση του με την επιχειρηματικότητα.

Αξιοποίηση της λίμνης της Καστοριάς για τουριστικούς σκοπούς.

Αξιοποίηση θρησκευτικών μνημείων, ναών με πρώτο βήμα να καταστεί ένας αριθμός από αυτά επισκέψιμος. Σημαντική παρέμβαση στον άξονα αυτό είναι και η ολοκλήρωση των διαδικασιών για την δημιουργία του κειμηλιαρχείου που παράλληλα θα αναβαθμίσει και το ιστορικό κέντρο της πόλης της Καστοριάς.

Δημιουργία εκδηλώσεων με σκοπό τη μόνιμη καθιέρωση τους με βάση τα τοπικά πλεονεκτήματα (π.χ. Βυζαντινό Πάσχα στην Καστοριά).

Ολιστική ενημέρωση-παρουσίαση του τουριστικού προϊόντος και της επιχειρηματικότητας για τους επισκέπτες που βρίσκονται στην Καστοριά με την αναβάθμιση του τουριστικού περιπτέρου και τη δημιουργία info kiosk σε σημεία ενδιαφέροντος.

Δημιουργία πακέτων διακοπών για την Π.Ε. Καστοριάς.

Αγροτικός Τομέας

Στον αγροτικό τομέα το Επιμελητήριο Καστοριάς έχει περιορισμένη αρμοδιότητα που αφορά μόνο έναν ελάχιστο αριθμό επιχειρήσεων που ασχολούνται με την επεξεργασία και τη μεταποίηση αγροτικών προϊόντων. Με αυτό το δεδομένο και περιορίζοντας τις προτάσεις στον τομέα αρμοδιότητας μας, πιστεύουμε ότι κυρίως για την περαιτέρω ανάπτυξη του αγροτικού τομέα της περιοχής της Καστοριάς, ζωτικής σημασίας είναι η παρέμβαση, η μελέτη και η κατασκευή του αρδευτικού έργου του φράγματος Νεστορίου με το οποίο θα δοθεί η δυνατότητα να αξιοποιηθούν 70.000 στρέμματα.

Παράλληλα και λόγω της εκμετάλλευσης της γης κυρίως από μικροκαλλιεργητές, έμφαση πρέπει να δοθεί σε κίνητρα ως προς την ενίσχυση συνεργατικών δομών των αγροτών σε επίπεδο βελτίωσης παραγωγής, τυποποίησής και εξωστρέφειας.

Διασύνδεση του τουρισμού με τη γαστρονομία της περιοχής μας με βάση τα παραγόμενα παραδοσιακά προϊόντα του Νομού μας.

Εμπόριο - Παροχή Υπηρεσιών

Στήριξη της τοπικής αγοράς του εμπορίου και των υπηρεσιών από τους καταναλωτές. Μια μικρή αλλαγή νοοτροπίας στις καταναλωτικές μας συνήθειες, όπως να πάψουμε να αναζητούμε τα ξένα προϊόντα, αλλά και να στηρίζουμε τις τοπικές επιχειρήσεις τους συντοπίτες μας μπορεί να κάνει πολλά. «Καταναλώνω τοπικά. Επιλέγω την τοπική αγορά. Βοηθώ τον τόπο μου. Στηρίζω την Πόλη μου». Υγιές τοπικό εμπόριο και υπηρεσίες σημαίνει θέσεις εργασίας, ενοίκια, ευημερία, ζωντάνια για την πόλη.

Μετατροπή της απειλής των αγορών μέσω διαδικτύου σε ευκαιρία πωλήσεων μέσω διαδικτύου. Οι τεχνολογικές εξελίξεις είναι αμείλικτες για τις επιχειρήσεις. Η παραδοσιακή αγορά με την έννοια του χωρικού της προσδιορισμού έχει αλλάξει. Η διαδικτυακή αγορά παρόλο τις δυσκολίες που έχει για τους παραδοσιακούς επιχειρηματίες είναι πρόσφορος τόπος για διεύρυνση του πελατολογίου.

Δημιουργία πολυχώρου για την προβολή των τοπικών παραδοσιακών προϊόντων, εκδηλώσεις γαστρονομικής φύσης, εμπορικά events κ.α.

Διασύνδεση του τουριστικού προϊόντος και των τοπικών εκδηλώσεων με τον εμπορικό κόσμο και την τοπική αγορά.

Άνοιγμα των επιχειρήσεων προς τη γείτονα Αλβανία. Είναι παραδοχή αρκετών επιχειρήσεων ότι το πελατολόγιο τους από τη γείτονα Αλβανία τα τελευταία χρόνια αυξάνεται. Αιτία αυτού του γεγονότος, η αναζήτηση από τους ευκατάστατους Αλβανούς καταναλωτές ποιοτικών προϊόντων και υπηρεσιών. Η περιφέρεια Κορυτσάς αριθμεί σε πληθυσμό τις 450 χιλιάδες με την πρωτεύουσα, πόλη της Κορυτσάς, να βρίσκεται σε απόσταση αναπνοής από την Καστοριά.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Στο Επιμελητήριο Καστοριάς είναι κατατεθειμένα πολυσέλιδα υπομνήματα με αναλυτικές προτάσεις κυρίως από τον εμπορικό σύλλογο Καστοριάς, των συνδέσμων γουνοποιών Καστοριάς, του εργατικού κέντρου και άλλων συνδικαλιστικών και επιστημονικών φορέων. Σκοπός της σύνταξης του παρόντος υπομνήματος δεν ήταν η καθολική παρουσίαση των συνδικαλιστικών ζητημάτων του συνόλου κλάδων που σαφέστατα είναι πολύ σημαντικά και απασχολούν την καθημερινότητα του επιχειρηματία.

Σκοπός μας είναι να αναδείξουμε το τεράστιο πρόβλημα που υπάρχει στο τοπικό επιχειρείν και κατ' επέκταση στην κοινωνία της Καστοριάς και να ζητήσουμε από επιχειρήσεις και φορείς να αναλάβουν δράση και να συναποφασίσουν για κοινό σχεδιασμό και κοινές δράσεις για την ανάταση της τοπικής επιχειρηματικότητας.

Συμπερασματικά τα κύρια σημεία των προτάσεων :

- Κοινή επαναδιεκδίκηση των μεγάλων έργων υποδομής που θα παρέχουν άμεσα θέσεις εργασίας και μελλοντικές προοπτικές ανάπτυξης.
- Ανασυγκρότηση του κλάδου της γούνας.
- Επανασχεδιασμός του τουριστικού προϊόντος βασισμένο σε 3 χαρακτηριστικά α) θεματικές διαδρομές εμπειρίας β) διασύνδεση του τουρισμού με την επιχειρηματικότητα γ) προώθηση μέσω της χρήσης νέων τεχνολογιών.

Η ανάγκη για τη συνεργασία όλων των φορέων και θεσμικών παραγόντων, κρίνεται επιτακτική. Η κατάρτιση του **κοινού** μοντέλου για την ανασυγκρότηση της επιχειρηματικότητας και η συνεργασία των φορέων αποτελούν ίσως τα μοναδικά θεσμικά εργαλεία αντιμετώπισης της οικονομικής κρίσης που μαστίζει την περιοχή μας.

Εν κατακλείδι, πιστεύουμε στη συνεργασία και στη συνεννόηση και ευελπιστούμε οι παρούσες προτάσεις να γίνουν η αφετηρία μίας εποικοδομητικής συνεργασίας προς όφελος των επιχειρήσεων και κατ' επέκταση της κοινωνίας

Εκ μέρους του Δ.Σ. του Επιμελητηρίου Καστοριάς

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΚΑΡΑΤΑΓΛΙΔΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ